

REGION
SJÆLLAND

- vi er til for dig

Strategi mod *jordforurening* 2021-2030

Forord

Det gode grundvand er grundstenen i Danmarks drikkevandsforsyning. Politikken bygger på at forebygge frem for renses vores drikkevand. Det betyder, at vi beskytter vores grundvand mod forurening og fjerner truslen, hvis skaden er sket.

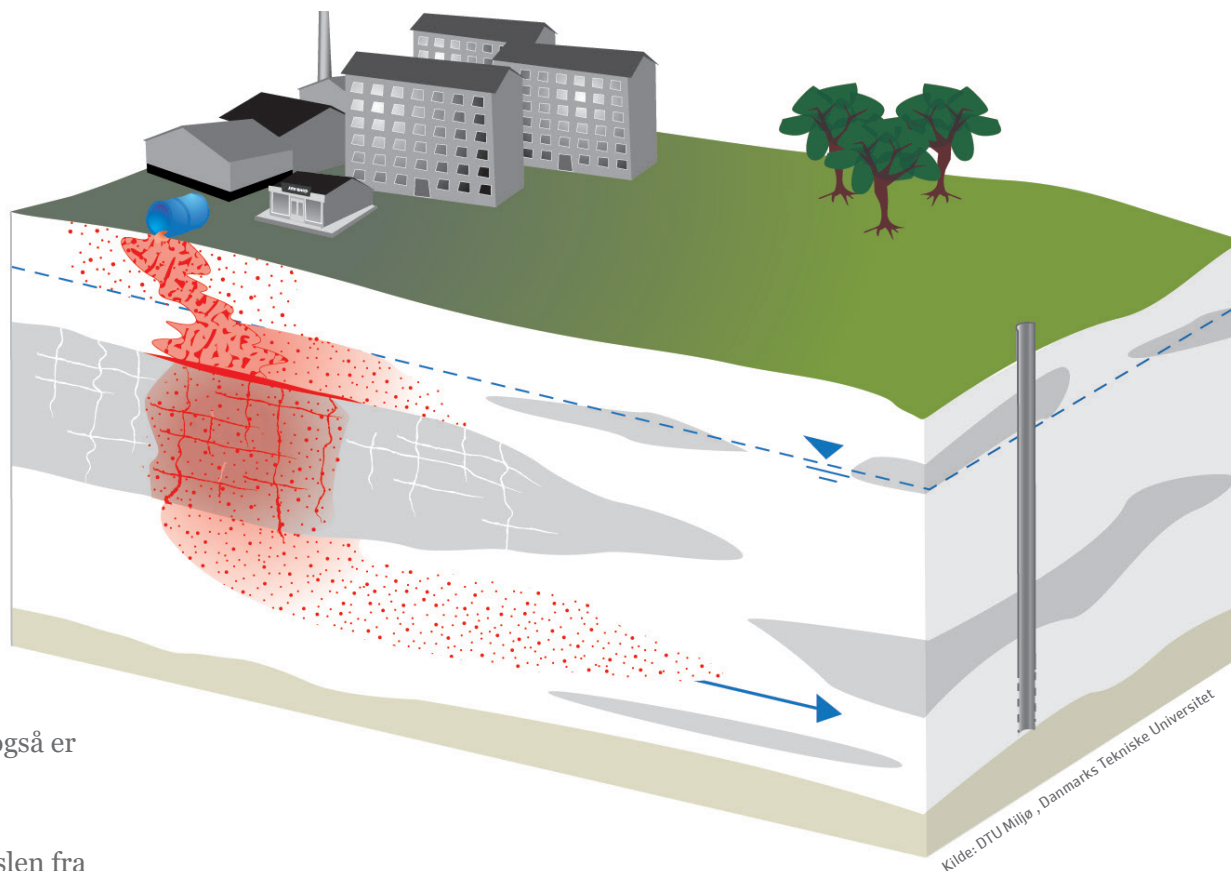
Pesticider i grundvandet er i dag en omfattende udfordring. I mange vandforsyninger forekommer pesticider og miljøfremmede stoffer, man ikke tidligere analyserede for. Det betyder, at nogle vandforsyninger bliver nødt til at lukke deres vandboringer og søge efter det gode grundvand nye steder.

Region Sjælland arbejder for at beskytte grundvandet, så der også er vand til de næste mange generationer.

Regionerne har til opgave er at beskytte grundvandet mod truslen fra jordforurening samt natur og menneskers sundhed. Opgaven er stor, og selvom Region Sjælland gennem årene har gennemført en massiv indsats mod jordforurening, vil det tage generationer, før opgaven er gennemført.

Det er derfor vigtigt med en skarp prioritering, der kan sikre, at de værste forureninger renses op først. På den måde opnås mest miljø for pengene.

I Region Sjællands strategi mod jordforureninger ser vi 10 år frem. Strategien er således et udtryk for de vigtige og nødvendige prioriteringer, vi i Region Sjælland må gøre på området.

God fornøjelse med læsning af strategien.

Heino Knudsen
Regionsrådsformand

Peter Jacobsen
Formand for Udvalget for Regional udvikling

I de næste 10 år er der fortsat fokus på grundvand. Med strategien målrettes indsatsen yderligere i særlig sårbare indvindingsområder, hvor størstedelen af grundvandet i regionen dannes og indvindes. Her vil blive håndteret alle betydende forureninger, herunder også pesticidpunktkilder.

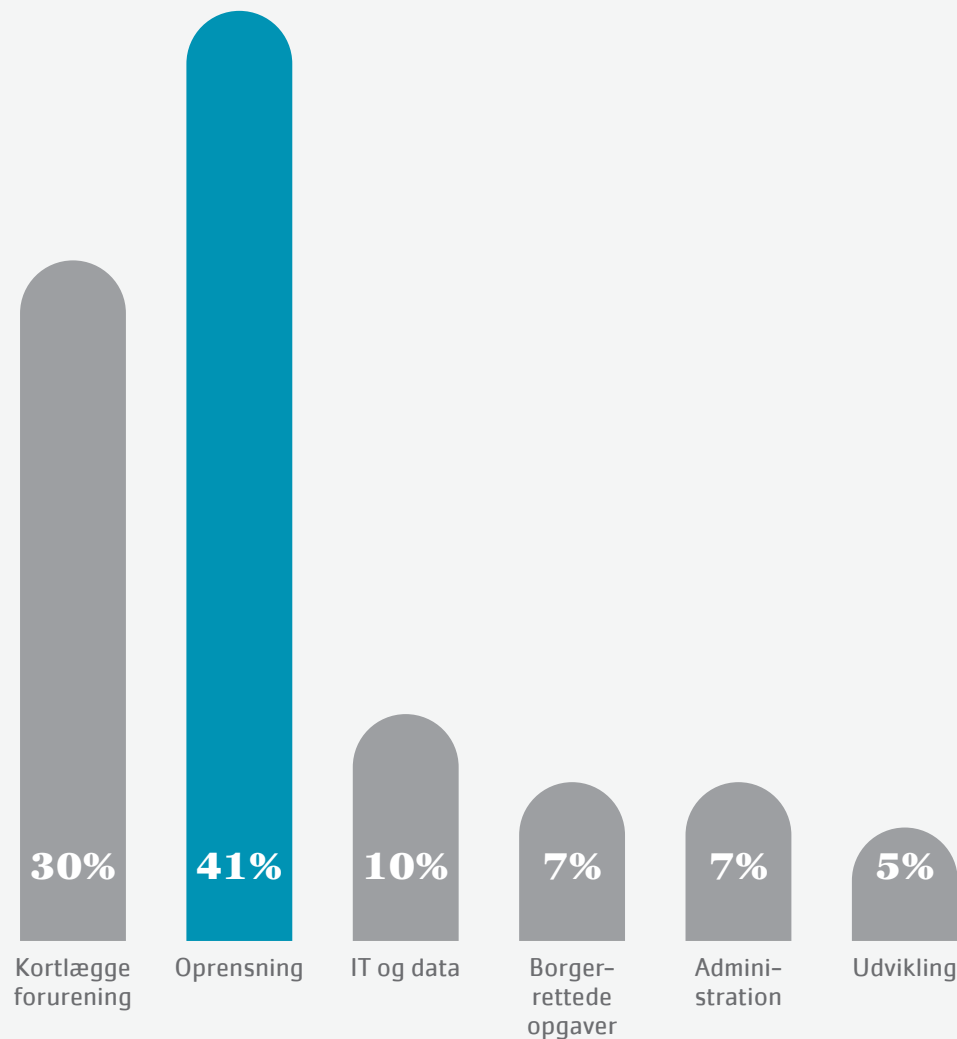
Ca. 80% af indsatsen er rettet mod grundvandsbeskyttelse.

Der er fortsat fokus på gode livsvilkår for borgere, der bor på en forurennet grund og skal vente mange år på, at regionen prioriterer en eventuel oprensning. Samtidig skal regionen de næste tre år hjælpe staten med at komme i mål med deres vandområdeplaner. Det gøres ved at undersøge de jordforureninger, som kan true vand- og naturområder.

De mere operative indsatser fremgår af regionens årlige indsatsplaner, som er nærmere beskrevet her:

(www.regionsjaelland.dk/...)

Opgavefordelingen på jordforureningsområdet (årsværk og driftmidler)

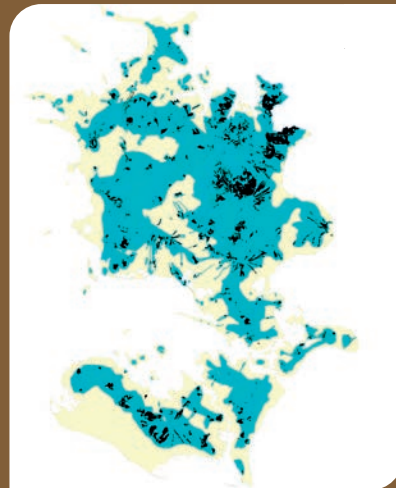

Årlig driftsmidler ca. 35,5 mio. kr.
(Eksklusiv midler til opgaven rettet mod overfladevand)

Principper for Region Sjællands arbejde

Forureneren skal betale, så regningen ikke sendes videre til regionen og dermed skatteyderne

Indsatsen prioriteres, så der opnås mest miljø og sundhed for pengene

Indsatsen prioriteres, hvor risiko og behov er størst

Pesticidindsatsen prioriteres højt, da pesticider lukker flest boringer i regionen

Kilde: Privat billede

Princippet ”Forureneren betaler”

Indsatsområde:

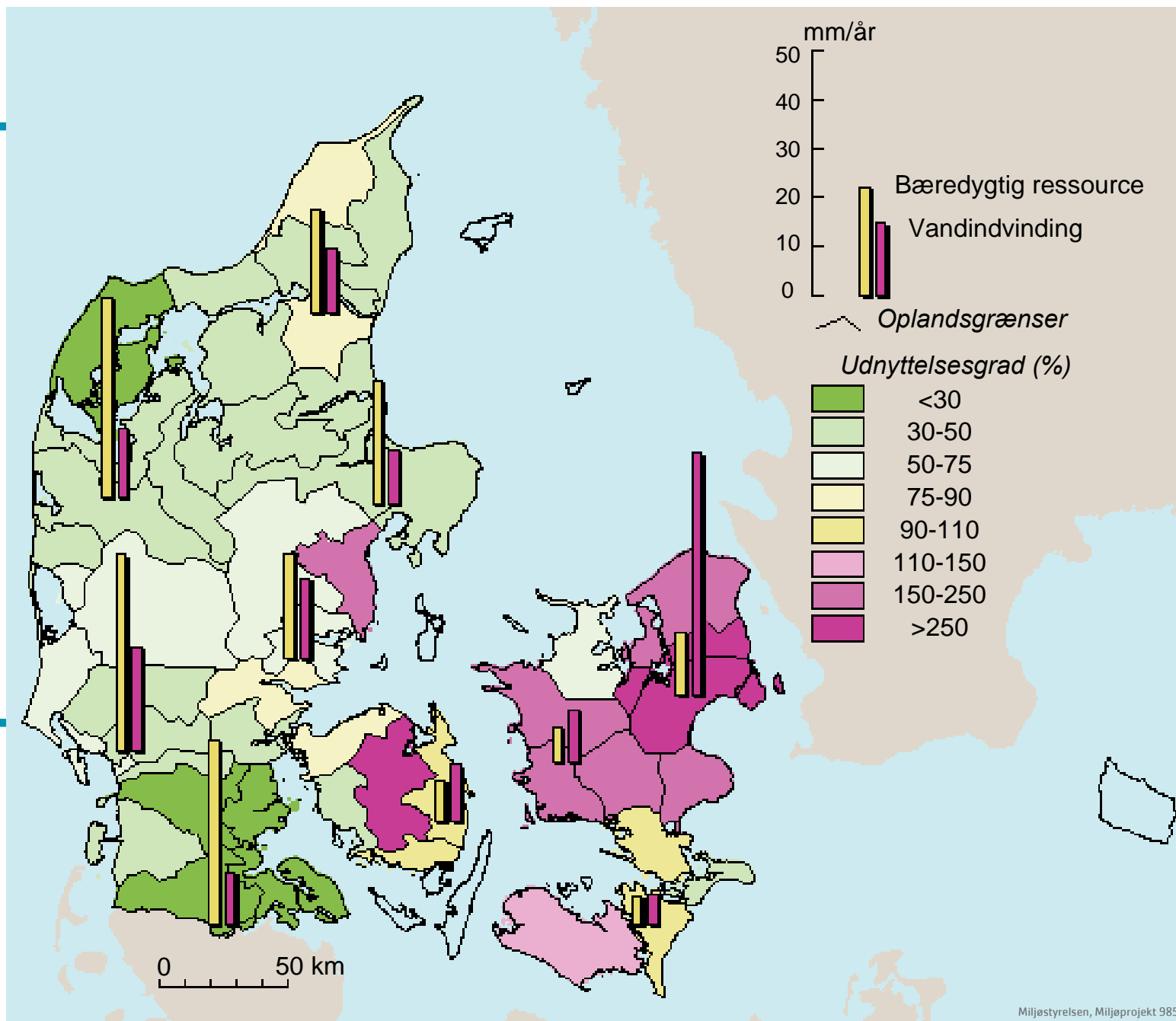
Sikring af de offentlige midler på jordforureningsområdet

”Forureneren betaler princippet” er centralt i lovgivningen på området. Det betyder, at regionen ikke skal bruge de begrænsede offentlige midler til at betale for undersøgelser og oprensninger, andre kan stilles til ansvar for. Dette sker i tæt samarbejde med kommunerne, der er myndighed på området.

Fakta

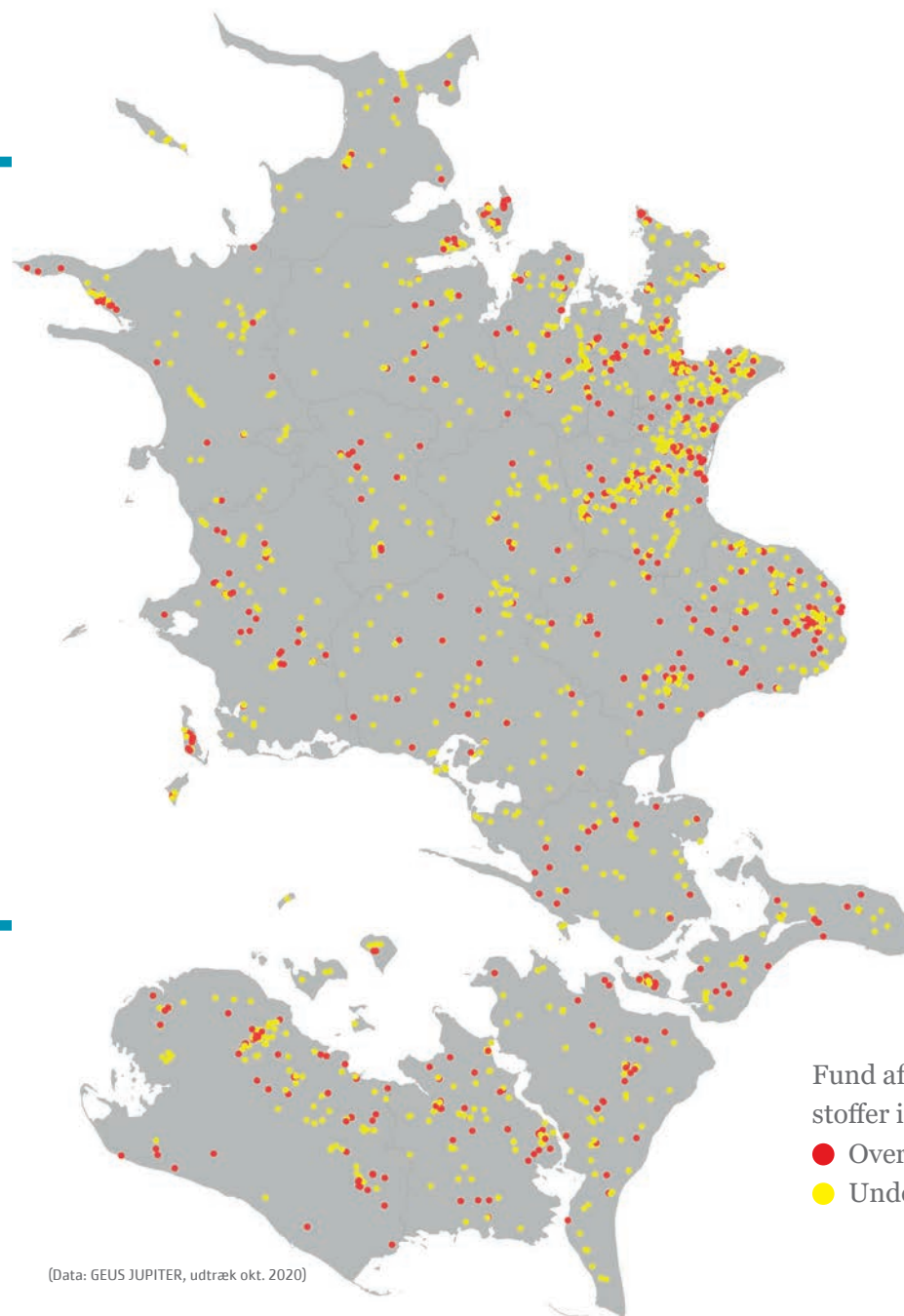
Region Sjælland modtager årligt ca. 55 sager med påbud om undersøgelse eller oprensning, der spænder fra mindre uheld med en væltet lastbil til oprydning af forurening på store tankstationer. Et estimeret bud på omkostningen ligger på godt **30** millioner på årsbasis.

En stor del af denne omkostning sparer regionen ved at holde fast i ”forureneren betaler princippet”.

Grundvandsressourcen i Region Sjælland er under pres som følge af vandindvinding. Af den grund prioriterer Region Sjælland op mod 80% af midlerne på at beskytte grundvandet

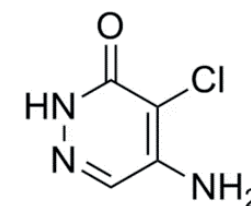
Vi bor, arbejder og dyrker jorden oven på vores drikkevand. Dette har gennem tiderne påvirket vores grundvand med en række miljøfremmede stoffer. En del kommer fra punkt-kilder som renseserier, maskinstationer og lossepladser.

(Data: GEUS JUPITER, udtræk okt. 2020)

Fund af miljøfremmede stoffer i grundvandet

- Over grænseværdien
- Under grænseværdien

Pesticidet Desphenyl Chloridazon bliver fundet hyppigt i vores opsporingsundersøgelser, bl.a. ved maskinstationer

BESKYTTELSE AF GRUND- VANDET

Der findes desværre flere og flere sprøjtemidler i både grundvandet og drikkevandet. Det giver store udfordringer og omkostninger for vandværker og myndigheder. En del af problemet stammer fra gamle pesticidpunktkilder som vaskepladser på landbrugsejendomme eller maskinstationer samt forurening fra spild eller nedgravning af kemikalier.

Regionen ønsker rent drikkevand til alle

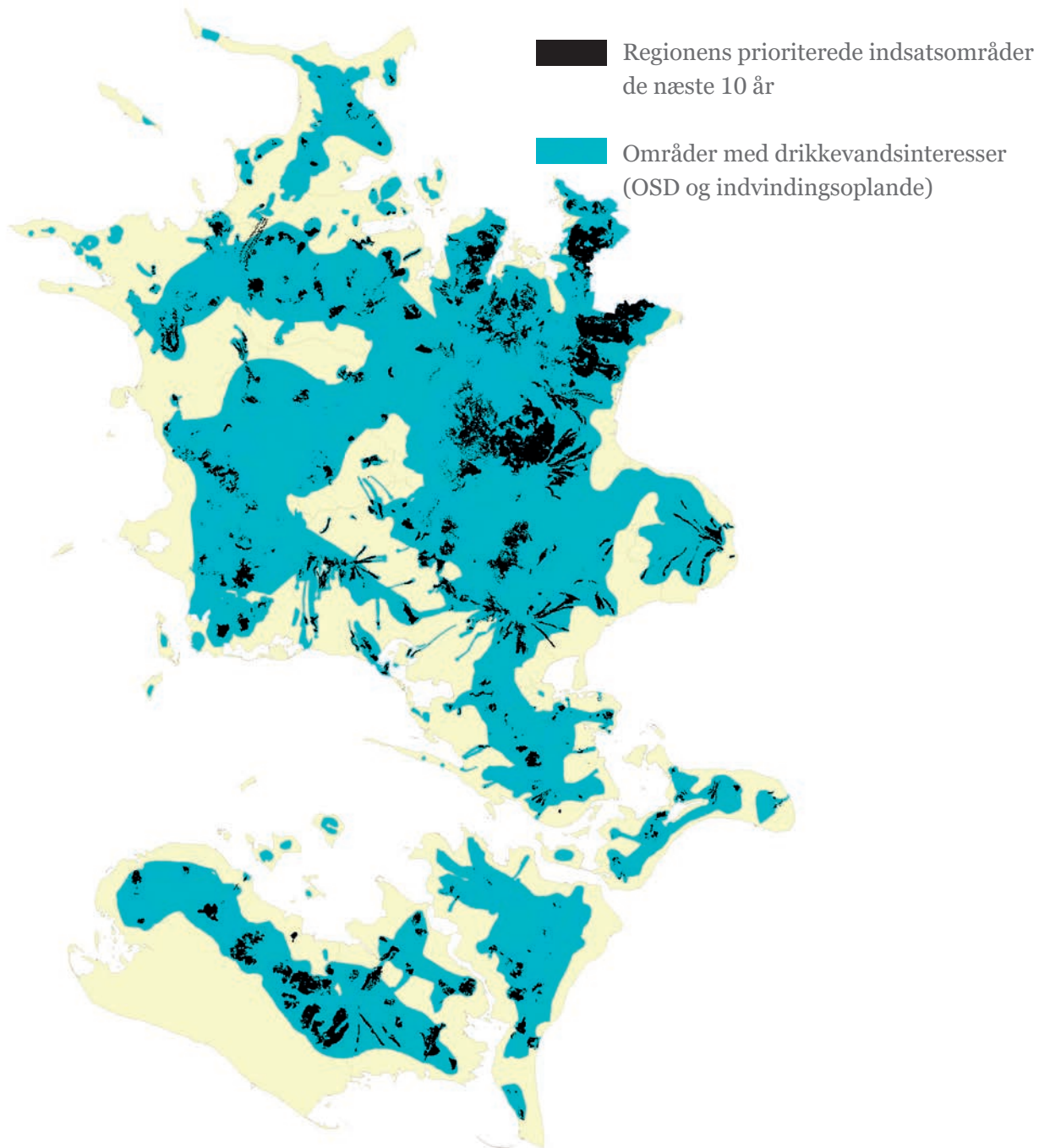
I de næste 10 år vil Region Sjælland håndtere alle væsentlige pesticidpunktkilder og de største trusler fra andre jordforureninger indenfor de mest sårbare områder.

Kilde: Privat billede

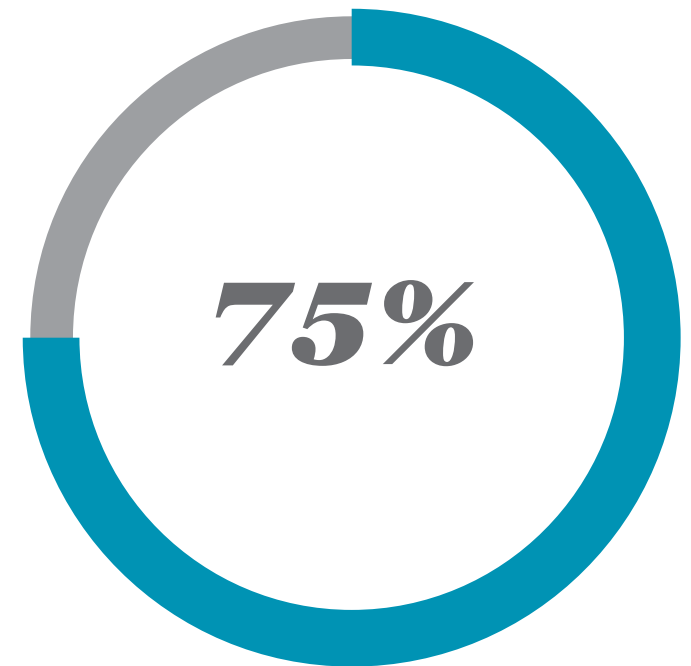
Fakta

I Region Sjælland indvindes årligt ca. **108 mio. m³** grundvand, hvoraf ca. **34 mio. m³** eksporteres til hovedstadsområdet. **Ca. 88 %** af drikkevandet i Region Sjælland indvindes i områder med særlig drikkevandsinteresser (OSD)

Strategisk mål:

75% af vandforsyningerne sikres aktivt mod jordforurening. De resterende 25% af forsyningerne ligger i geografiske områder med en naturlig beskyttelse. Ca. 1400 forureningssager forventes håndteret med indsatsen, hvoraf pesticidpunktkilder udgør langt størstedelen

Vandforsyninger der omfattes af strategien

BESKYTTELSE AF ÅER, SØER, FJORDE OG KYSTER

EU's vandrammedirektiv pålægger staten at forhindre yderligere forurening og forbedre det danske vandmiljø i søer, åer, fjorde og kyster. Region Sjællands opgave er i den sammenhæng at bidrage med viden om jordforureninger, som staten kan inddrage i vandplanlægningen.

Der er tale om en bunden opgaven, hvor regionernes opgave ikke er at prioritere forureningsindsatsen, men med undersøgelser at finde frem til de jordforureninger, der reelt udgør et problem for overfladevand og natur.

Strategisk mål:

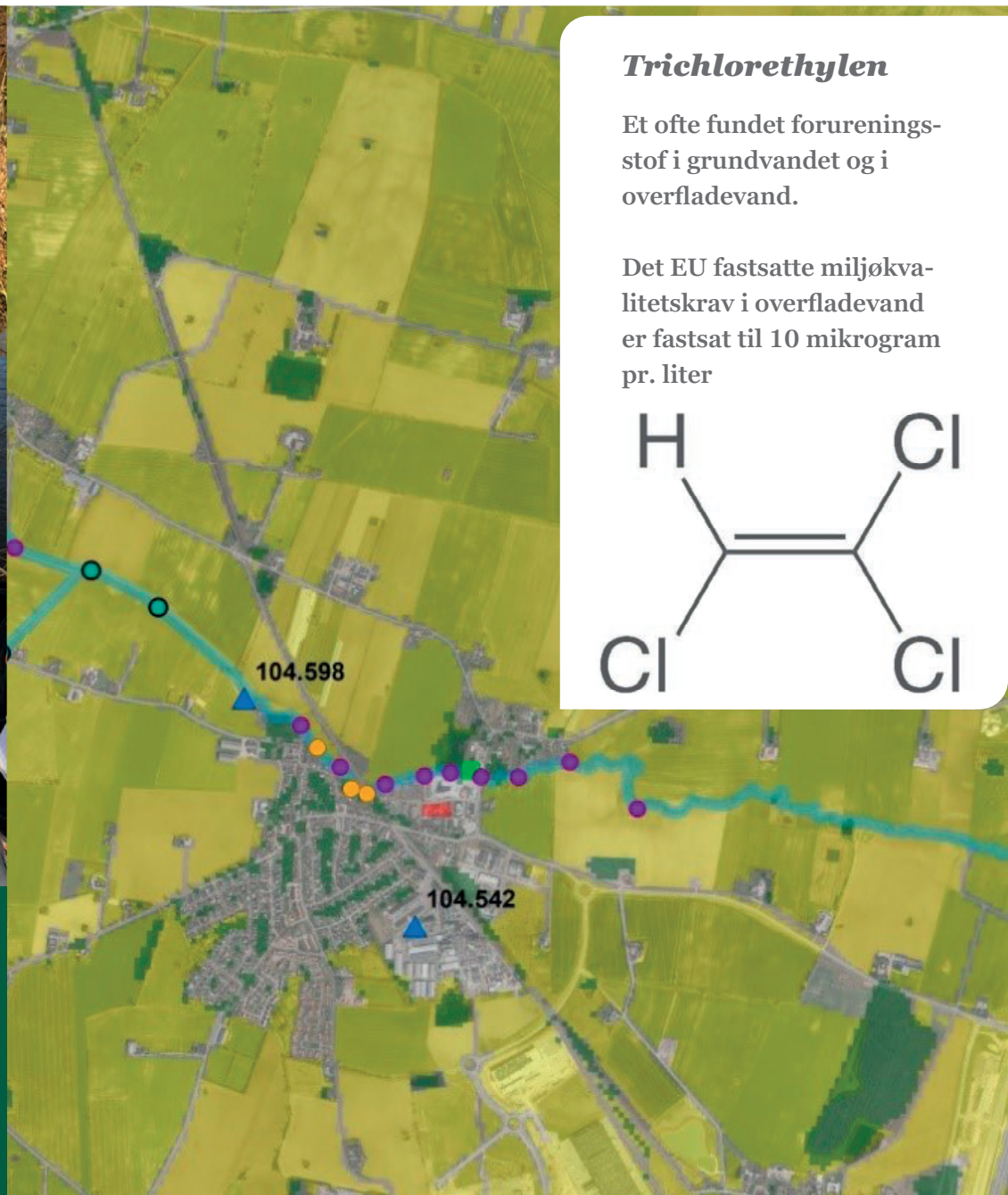
Der gennemføres 80 undersøgelser i perioden 2021-2022 i vandområder, hvor forureningsrisikoen fra jordforurening er størst.

Foto: Jakob Splidsboel

Fakta

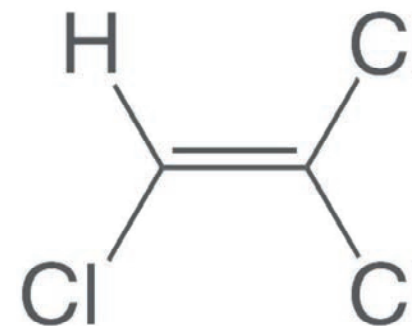
Region Sjælland har i perioden 2014-2018 screenet **ca. 535** kendte jordforureninger for trusler mod overfladevand. Der er udpeget **235** jordforureninger, som potentielt udgør en risiko.

Trichlorethylen

Et ofte fundet forureningsstof i grundvandet og i overfladevand.

Det EU fastsatte miljøkvalitetskrav i overfladevand er fastsat til 10 mikrogram pr. liter

Kilde: DTU Miljø, Danmarks Tekniske Universitet

Undersøgelse for trichlorethylen fra en jordforurening, der påvirker Skensved Å.

Kortlægning af lokaliteter på baggrund af historiske oplysninger er grundstenen i arbejdet med jordforurening. Den historiske kortlægning giver overblik over, hvor der konkret skal sættes ind og hvilke forureninger, der skal prioriteres. Kortlægningen er en forudsætning for kommunernes behandling af sager om byggeri på forurenede grunde.

Kortlægningen færdiggøres

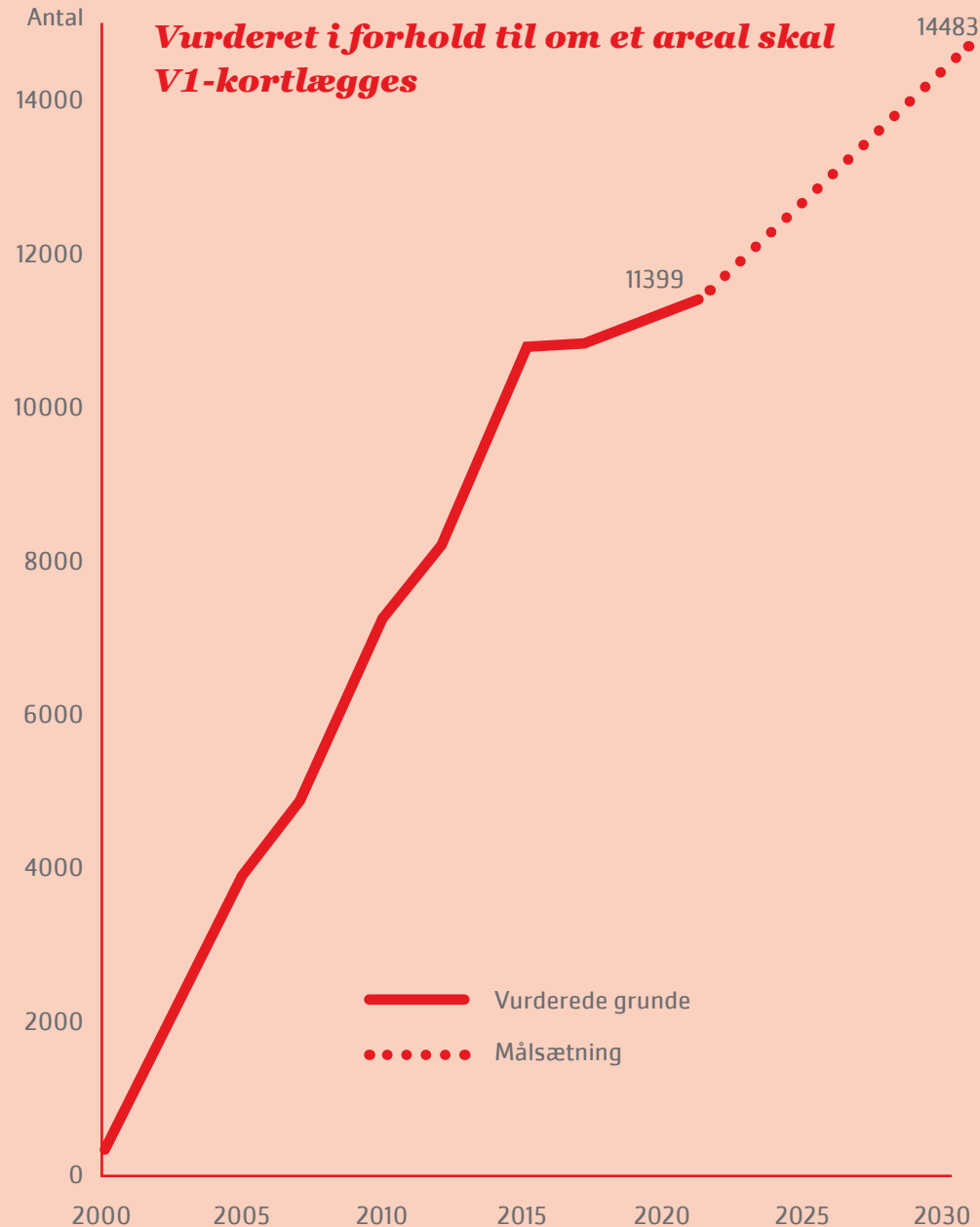
Indsatsområde:

Mere opsporing og kortlægning

Region Sjælland vil øge indsamlingen af oplysninger om industriaktiviteter, som kan være årsag til jordforurening. Ejendomme med sådanne aktiviteter kortlægges på vidensniveau 1. Denne viden er vigtig, når der byudvikles og bygges boliger på forurenede ejendomme. Kortlægningen giver endvidere boligejere ret til at få deres ejendom undersøgt indenfor 1 år.

Strategisk mål:

Kortlægningen færdiggøres inden udgangen af 2030. Det svarer til at gennemgå og vurdere **ca. 3.100** lokaliteter.

Beskyttelse af boliger og børneinstitutioner

Indsatsområde:

Sikring af regionens borgere

Region Sjælland arbejder for at sikre regionens borgere mod helbredsrisici fra jordforurening i boliger og børneinstitutioner – også kaldet følsom arealanvendelse.

Indsatsen gennemføres ved rådgivning omkring konkrete jordforureninger, samt undersøgelse og oprensning af de forureninger, som udgør den største risiko.

Regionen har et særligt fokus på gasudsivning fra gamle lossepladser. Gassen dannes ved nedbrydning af husholdningsaffald og kan sive ind i bygninger og medføre eksplosionsfare.

Regionen prioriterer også indsatsen mod jordforureninger med særlige giftige stoffer som arsen samt høje indhold af klorerede opløsningsmidler, der udgør en aktuel risiko for menneskers sundhed.

Erfaringen viser, at gas fra lossepladser kan spredes op til 75 meter fra lossepladsen

Strategisk mål:

Inden udgangen af 2030 har Region Sjælland undersøgt og håndteret lossepladser med størst eksplosionsrisiko, hvor arealanvendelsen er følsom. I praksis er dette lossepladser:

- med påvist gasproduktion tæt på boliger/børneinstitutioner eller
- med bolig/børneinstitution på selve lossepladsen

Samarbejde, det styrker indsatsen

For at styrke indsatsen skal den ske i tæt koordination med andre myndigheder. F.eks. i forhold til kommuneplaner, statens vandområdeplaner eller vandforsyningsplaner. Skal det lykkes, skal alle trække i samme retning. En del af løsningen er samarbejde, herunder partnerskaber og vidensdeling på tværs af de forskellige myndighedsopgaver.

Region Sjælland vil sikre en bedre fremtid for vores drikkevand, overfladevand og menneskers sundhed. I arbejdet lægges vægt på at løse opgaver i tæt samarbejde med andre myndigheder og andre samarbejdspartnere.

Indsatsområder:

Udvikling af nye metoder og teknikker til pesticidoprensning

Fokus på samarbejde med forskningsinstitutioner og virksomheder om teknologiudvikling.

Optimering af processer gennem koordinering og deling af viden og data

Region Sjælland tager ansvar for at koordinere og dele viden og data med øvrige miljømyndigheder. Derfor deltager Region Sjælland i såvel faste samarbejdsrelationer som mere formålsbestemte ad hoc koordineringsfora med øvrige regioner, kommuner og styrelser.

Partnerskaber for en fælles koordinerende indsats af drikkevandsressourcen

Partnerskaber har været en succes i arbejdet med grundvandsbeskyttelsen. Med vores strategi mod jordforurening vil Region Sjælland arbejde for, at partnerskabsaftaler bliver en naturlig del af den samlede indsats.

Samarbejde om byggeri på forurenede grunde

Samarbejdet med kommunerne har i mange år været et fokuspunkt. Regionen vil fortsat arbejde for erfaringsudveksling og andre tiltag, der kan lette sagsbehandlingen i regionen og i kommunerne.

Foto: Sejero

I 2020-2021 arbejder Kalundborg Kommunen, Kalundborg
Forsyning og Region Sjælland sammen om at beskytte øens
vandforsyning

Afgravning af forurenet jord ved Kragemosevej 14 på Lolland, November 2020

Region Sjælland

Regional Udvikling
Alleen 15, 4180 Sorø

Følg med på

Regionsjaelland.dk
LinkedIn: regional udvikling i Region Sjælland

